

Piskóti Zsuzsa – Tribik Szilvia

Turizmus a Szikszói kistérségben és szomszédságában

Bevezetés

Az „A felsőoktatás és a leghátrányosabb helyzetű kistérségek partnerségi program” keretében célunk a Szikszói kistérség, turisztikai erőforrásainak felmérése, valamint az idegenforgalmi lehetőségek bemutatása. A kutatás során megvizsgáljuk a terület természeti, kulturális attrakcióit, illetve a turisztikai szolgáltatásokat és létesítményeket, valamint felmérjük a települések marketing-tevékenységét is.

Már a munka elején szembesültünk a térségi lehatárolás problémájával. Minden gazdasági és társadalmi funkciónak más-más optimális területe van, ezen belül a turizmus kimondottan csak nagyobb térségi léptékben értelmezhető. Végül az Észak-magyarországi Régió Turisztikai Fejlesztési Stratégiájában meghatározott turisztikai desztinációs területekből kiindulva vizsgálati térségünket a szikszói kistérség Hernádtól nyugatra eső (csereháti) részére és az ehhez szorosan kapcsolódó néhány további, összességében a Dél-Cserehát térséget kiadó településekre terjesztettük ki. Ebben a térségben tizenhárom települést¹ sikerült kiemelni, melyek valamilyen turisztikai potenciállal bírnak. A turizmus felfutása fontos szerepet játszhatna ezen települések életében, hiszen az idegenforgalom által jövedelem-kiegészítési lehetőség teremthető, szépül a településkép, felszínre kerülnek az értékek, a szolgáltatások bővülnek, a vendégek új ismereteket, mintákat – innovációkat - közvetítenek a falu lakói felé, erősödik a szolidaritás, csökken a társadalmi kirekesztés (G. FEKETE É. 2007).

A vizsgált terület turisztikai erőforrásainak felmérése

Az általunk vizsgált terület turisztikai szempontból érdekes településeit négy csoportra osztottuk:

1. üdülőfalvak
2. szálláshellyel rendelkező települések
3. kulturális attrakcióval rendelkező települések
4. természetjáró útvonalak melletti települések

Ezen kategóriák segítségével szeretnénk bemutatni a kistérség turizmusát, valamint a benne rejlő lehetőségeket.

1. Az üdülőfalvak kategóriába tartozó települések (közigazgatásilag Abaújlakhoz tartozó Szanticska, Gagyapáti, Irota, Nyésta) közös jellemzője, hogy kis népességszámmal² rendelkeznek, valamint településmorfológiailag a zsákfalvak kategóriájába tartoznak. Szanticskán és az edelényi kistérséghez tartozó Irotán már jelenleg is több üdülőházat birtokolnak városiak, külföldiek. Emellett turisztikai szolgáltatások is működnek, viszonylag élénk a vendégforgalom. Nyésta és a térséghez közeli Gagyapáti a turizmus kialakításához hasonló kedvező természetföldrajzi adottságokkal rendelkezik, de azokat még alig (főként vadászok) használja ki.
2. Ebbe a kategóriába a vizsgált településeink közül kilenc tartozik: Abaújlak-Szanticska, Abaújszolnok - Szanticskai tető, Gagybátor, Gagyvendégi, Homrogd, Irota,

¹ Abaújlak-Szanticska, Abaújszolnok, Felsővadász, Gagyapáti, Gagybátor, Gagyvendégi, Homrogd, Irota, Krasznokvajda, Kupa, Nyésta, Szikszó, Tomor

² Gagyapáti (24 fő), Irota (70 fő), Nyésta (53 fő), Szanticska (5 fő). Adatok forrása: Magyar Köztársaság Helységnevtára, 2009. www.ksh.hu

Krasznokvajda, Tomor és Szikszó. Ezen települések mindegyikén található valamilyen jellegű szálláshely, döntően vendégházak, turistaszállások. Hozzájuk azonban nem párosul vendéglátás. A térségbe érkező vadászok is ezeket a szálláshelyeket veszik igénybe. További szálláshelyek létrehozása, illetve a meglévők színvonalának emelése is ezen települések esetén lehet kívánatos.

3. A harmadik kategóriába a kiemelt települések közül nyolc sorolható. Felsővadász (Rákóczi Kastély)³, Gagybátor (református templom, Béres Ferenc emlékház), Gagyvendégi (Vendéggy Kúria), Szanticska (Kézműves műhelyek, (táj)kiállítások, rendezvények), Irota (Kézműves Ház, görög katolikus templom, Nyitnikék rendezvény), Homrogd (Kézműves Ház, Tájház), Kupa (Mezőgazdasági Gyűjtemény), Szikszó (Református templom, Borok Háza, kiállító helyek, rendezvények) települések mindegyike rendelkezik valamilyen turisztikai vonzerővel bíró kulturális, történelmi attrakcióval.
4. A térségben áthaladnak az Országos Kék (Irota, Felsővadász, Nyésta, Abaújszolnok településeket érintve), és a Cseréhát Turistája (Felsővadász, Nyésta, Abaújszolnok, Szanticska, Irota, Tomor településeket érintve) jelzett túraútvonalak. Ezek lehetőséget adnak a cseréháti szelíd, lankás természeti táj szépségének felfedezésére.

Láthatóan egyelőre két olyan település van, mely mindegyik kategóriában szerepel: Szanticska és Irota. Ezek a településeken a vendégéjszakák éves regisztrált száma 1000 fölött van, emellett Szikszón észlelhető még mérsékelt (évi 600 vendégéjszaka körüli) vendégforgalom. Országos kitekintésben ezek a vendégforgalmi adatok nagyon szerénynek mondhatók.

A térségben rejlő turisztikai lehetőségek

Véleményünk részben egyezik az 1998-as Szikszó és térsége – Mikrotérségi fejlesztési stratégiában⁴ leírtakkal, miszerint a kistérség az alábbi turisztikai termékek kialakításához rendelkezik megfelelő adottságokkal:

- *Falusi és agroturizmus*: Ezen témakörben a legfontosabb feladat, hogy a helyi termékek, valamint a régmúlt hagyományos mesterségei nagyobb szerephez jussanak. Lényeges lenne, hogy a helyben megtermelt termékek (zöldségek, gyümölcsök és gyógynövények) értékesítésre kerüljenek. Ennek egyik fontos szegmense lehetne a falusi bemutatóhelyek kialakítása. Véleményünk szerint ezen tevékenységek megismertetésére alkalmas lenne egy fesztivál (rendezvény-sorozat) is (pl. Szikszó kistérségi agrofesztivál). Az agroturizmus részeként, a zempléni kínálatot színesítve erősíthető meg a borturizmus Szikszón.
- *Vallási és kulturális turizmus*: A kistérség területén számos templom, valamint kulturális látnivaló van. Ahhoz, hogy ezek turisztikai attrakciókként jelenjenek meg, szükség van arra, hogy a terület csatlakozzon a História-völgy⁵ programjához.
- *Aktív turizmus (természetjáró, kerékpáros, lovas turizmus)*: A kistérségben kiemelt vonzerőt jelent a természeti táj szépsége. Ennek kihasználásának egyik módja lehetne, hogyha az országos kék-túra útvonaláról készülne egy leágazás, mely a kistérség településeit, annak látványosságait kötné össze. Fontos lenne újtjelző táblák elhelyezése is. A mérsékelt közúti forgalom miatt a terület kiválóan alkalmas a kerékpáros turizmus kialakítására. Hasznos lenne, ha megszerkesztésre kerülne egy

³ Zárójelben a kiemelt kulturális, történelmi attrakció olvasható.

⁴ Készítette: REG-LEX Térségfejlesztési Tanácsadó Bt. 1998.

⁵ A projekt keretében a Bódva folyó és mellékvölgyei történelmi örökségét komplex turisztikai attrakcióként értelmező tematikus út került megalkotásra, mely az egész Aggtelek-Edelény turisztikai desztinációs térséget, valamint a kapcsolódó határon túli részeket öleli fel.

kerékpáros túraútvonal, melyen fel lennének tüntetve a szálláslehetőségek és látványosságok egyaránt. A lovas turizmushoz szintén adottak a feltételek, csak az anyagi háttér, valamint a vállalkozó szellem hiányzik.

Összegzés

Összegzésként elmondható, hogy jelen állapotok szerint a kistérségben turizmusról még nem beszélhetünk. Ez alól egyedüli kivételt Szanticska, valamint Irota képez. Jelenleg ez a két település, melyek önálló turisztikai desztinációként is megállja a helyét.

Mivel a vizsgált tizenhárom település mindegyikében rendelkezésre áll valamilyen kulturális attrakció, ezeket érdemes lenne a már említett História-völgy programkínálatába beilleszteni. Kiemelt szerepet kellene fordítani a fentiekben említett épületek, turisztikai látványosságok felújítására, folyamatos karbantartására. A falvak ötleteket meríthetnének hasonló adottságokkal rendelkező települések sikereiből (pl.: penyigei Lekvárium, szomolyai Cseresznyefesztivál).

A turizmus felfuttatásához fontos lenne egy megfelelően kidolgozott marketing-stratégia, hogy a kistérség jobban bekerüljön a köztudatba. Ennek egyik módját a különböző szórólapok terjesztésében, valamint települési honlapok készítésében látnánk. Valószínűleg hasznos lenne, egy, a kistérségi információs honlap elkészítése, ahol tájékozódni lehetne a településeken elérhető szállásokról, valamint a helyi termékekről, látványosságokról.

Felhasznált irodalom

G.Fekete É. (2007): *A turizmus megjelenése és szerepe az aprófalvak funkcióváltásában*. Észak-magyarországi Stratégiai Füzetek IV. évfolyam 1. szám. pp. 21-54.

Szikszó és térsége – Mikrotérségi fejlesztési stratégia 1998. – Készítette: REG-LEX Térségfejlesztési Tanácsadó Bt.

Az ismertetett települések honlapjai:

www.gagyapati.uw.hu – Gagyapáti

www.homrogd.hu – Homrogd

www.menet.hu/irota – Irota

www.krasznokvajda.hu – Krasznokvajda

www.szanticska.hu – Szanticska

www.szikszo.hu – Szikszó

www.tomor.hu – Tomor